

A Járáság

18

Gajdushek Erzsé felv.

gróf Hoyos Fülöpné leányával.

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai oxállító
divatháza
Budapest, II., Kossuth Lajos-u. 9.

HUBERT J. E.

GENTRY CLUB

kapható minden nagyobb üzletben

ELSŐ MAGYAR
PEZSGŐ-GYÁR
POZSONYBAN

Alapított 1825-ben

COGNAC
KEGLEVICH
GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN UTÓDAI BUDAFOK

Rácz Dániel

*Női felöltők, angol kosztümök és alkalmi toirették,
blousok, pongyolák, áruháza és műtermei*

Sürgöny-cím, Roberácz.
Telefon: 167-02.

*Budapest,
II., Kigyo-utca 2.*

BARAKONYI KOVÁCSY FERENC BORTERMELŐ

Sajáttermésű TOKAJHEGYALJAI borairól.

SZŐLŐK :: TÁLLYÁN :: PINCEK

Valódi garantált tiszta Tokaji borok minden
előkelő bor- és csemegeüzletben kapható.

KIÁLLÍTÁSI KITÜNTETÉSEK:

Szeged	1876	S.-A.-Ujhely	1881	Budapest	1896
Páris	1878	N.-Kikinda	1884	Páris	1900
Székesfehérvár	1878	Budapest	1885	Pozsony	1902
Kassa	1880	Brüsszel	1888	Pécs	1907

Vezérképviselő:

KARÁCSONYI FERENC BUDAPEST, VI., Podmaniczky-u. 10.

*** SIRKÖVEK ***
GERENDAY-A-ÉS FIA
BUDAPEST, VIII. KÖZTEMETŐ UT. 7.

Vérszegényeknek és lábbadozóknak KRIEGNER-féle

Tokaji China-vasbor

a legjobb! — Kapható minden gyógy-
szertárban. Ára K 6.60 és K 3.50.

Kardos Rózsi és Juci

fényképészeti műterme

Budapest

Telefon: 105-80.

IV., Váci-utca 11/b.

LITTKÉ

Casino
tor England
Cremant Rosé
Sport

A Járáság

SZÉPIRODALMI ÉS KRITIKAI HETILAP

A PARK-KLUB, AZ URI-KLUB, A GOLF-KLUB, A MAGYAR UNIO-KLUB ÉS A POZSONYI URI-KLUB HIVATALOS LAPJA.

FŐSZERKESZTŐ: DOBAY ISTVÁN DR. – TÁRSSZERKESZTŐ: SZÉNÁSY SÁNDOR DR. EGYETEMI MAGÁNTANÁR.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, RITZ-SZÁLLÓ. – TELEFONSZÁM: 60-88.

III. évf.
15-ik szám.

Előfizetési árak: egy évre 18 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5 kor. Egyes szám ára 40 fill

Budapest.
1916 április 16.

Harc a tékozló divat ellen.

Irta Tormay Cécile.

Katonákat cserélnek ki az orosz határon. Csonka magyar katonákat ad ide a fehér cár országa, csonka orosz katonáért.

Soha nem látott embercsere folyik odafenn messze északon. És csendesen, ünnep nélkül jönnek vissza azok, a kik bokkrétásan, rivalgó dallal, háromszinü szent lobogónk alatt indultak a második honfoglaló csatára. Mikor mentek, közülük de hányan lehajoltak a magyar határon! Egy marok föld, egy kis kavics... Elvitték magukkal a kenyérsájkjukban, hogy ha eljönne az Óra, legalább egy maroknyi legyen az itthoniból, a mi könnyü is, meleg is, a sok idegen, hideg rög között.

Igy mentek... és mikor jönnek, a nagy ünnep-telen csendben, újra hajolnának, hogy köszöntve meg-érintsék a hazai földet. De nincs kezük a simogatásra, vagy nincs szemük a viszontlátásra, vagy nincs lábuk mely előrelépne, azzal az átöröklött, büszke magyar lépéssel, mely ezer év óta jár a maga földjén. A rámás csizmájuk, a füzös bakancsuk nem csikorog többé hetykén utcahosszant; mindössze csak valaminő halk, kis kopogás jelzi a jöttüket. És, a hogy mulik az idő, ugy sokasodik a szivettépő, száraz kis kopogás és megy, mendegél szerteszt az országban. Megy, mendegél az ezernyi, vadonatuj mankó kopogása, kíséri a rokkant seregeket, melyek ünneptelen csendben jöttek át az idegenből a magyar határon.

Áldja meg az Isten azokat, a kik módját ejtik és majd tesznek róla, hogy ezután melegebb legyen a visszatérők sivár érkezése. Amugy is nagyot zökkenhet a lelkük, mikor az elképzeltből a valóságba jutnak és idehaza, a páváskodó utcai nép között, régi vérfoltoktól átítatott, gyűrött kabátjukban lassan botorkálnak a megváltozott városban.

Ők csak az utcát látják, csak arról tudnak és az olyan könnyelműen cifra, mint a minő békés, boldog időkben sohasem volt.

Multkoriban egy féllábu közkatona mankója kopogott előttem kinn a Rákóczi-uton. Vergődve haladt, meg-megállt és mialatt szenvedő arcáról letörölte a ve-rejtéket, sötéten nézett körül. Fodros kabátkában, bő szoknyában, térdig érő füzös cipőben egy asszony ha-

ladt el mellette. Hivalkodón rítt le róla a hirtelen meg-gazdagodás szertelensége. Nagy gyöngy volt a fülében, selyem, csipke, prém a testén. Vigan harangozó szok-nyája a katona mankójához verődött. És az ember fel-ordított, mintha hiányzó lábát ütötték volna meg és a botját megsuhogtatta a levegőben.

— Hej, de cifra a nagysága!...

Az asszony rémülten ugrott félre, pedig az a fel-emelt mankó talán nem egyedül őt fenyegette. Annak a rokkantnak a mankójával valamennyi rokkant, vala-mennyi katona fenyegette meg a tényes, tarka utcát, melynek nyüzsgő tömege ugy jár a nap alatt, mintha nem volna köze ahhoz, a mi ott történik, a hol nem-zetünk életéért birkóznak a halállal; mintha fogalma sem lenne arról, hogy a háboru első órájától kezdve, ostromlott erődde vált Közép-Európa és véle Magyar-ország.

Husz hónap óta élünk egy ostromlott erődben, melynek szorongatott gyűrűjét katonáink a szuronyok hegyével tolták el mitőlünk. Az ellenállhatatlan hősiesség rohamában megindultak a láthatatlan erődfalak és győzelmes seregeinkkel együtt rohantak el idegen or-szágok határai felett, mélyen belekapva az ellenséges földek szívébe. Alig egy év előtt még Limanowánál, a Kárpátok magyar lejtőjén, a Mazuri-tavak vidékén, a véres Száva-mentén és a Maas vizén innen hullám-zott a közép-európai erőd vonala. Azóta óriás lett a záró-gyűrű kerülete. Ma messze Oroszország mocsaras szívében, a délvidéki Balkánon és Belgiumon túl, mélyen a francia földön huzódik át.

Az erődgyűrűnek ez a centrumoktól való eltávo-lodása az a tényező, mely elaltatja és megtéveszti azokat, a kik csakis azt látják, a mi a küszöbük előtt történik. A gyűrű tágult, de megmaradt és mi, szövetségesekkel együtt, ma is egy körülzárt, gigantikus erődben élünk.

Az erődök végzetét a védősereg hősiessége, a hadvezérek előrelátó bölcsessége és a bezárt polgári lakosság türelme, győzelembe vetett hite, önfeláldozása és mindenekfelett a pótolhatatlan készletekkel való ta-karékossága dönti el.

A magyar nemzet katonáiban és polgáraiban meg volt minden kellék arra, hogy javunkra düljön el a küzdelem. Csodák határait tulszárnyaló hősiesség, türelem, rendületlen hit, elszánt önfeláldozás . . . minden megvan, egyedül a pótolhatatlan készletekkel való takarékoskodás az, mihez népünk nehezen tud szokni.

De a háboru első esztendejében a gondolkodó és hazaszerető lakosság, szenvedésein át, még ezen a téren is meghallotta az idők szavát, törvényt teremtett önmagának. És mivel az emberi szenvedésből és izgalomból kialakuló érzelmi törvény erősebb a világ minden írott törvényénél, akkoriban még azok is mértékletesen éltek és ruházkodtak, kiket egyénileg nem sebzett meg közvetlenül a háboru.

Az erőd gyűrűje mögött ezalatt berendezkedett az élet és energiáit, az entente-hatalmak gazdasági zárótüzével szemben, Hamburgtól Konstantinápolyig egy, mindnyájunkat összekötő gazdasági futóárók rendszerbe terelte . . . Az imponáló berendezkedés és függetlenedés megdöbbentette azt az ellenséget, mely valamennyiünket, a kik az erődgyűrűn belül vagyunk — éhhalálra szánt.

Ekkoriban történt, hogy az entente-hatalmak, élükön Angliával, minden fegyvert kiköszörültek, mely még rendelkezésükre állt: az embertelenségig megélesztették a gazdasági harc fegyvereit.

És ezzel a nagyhangu fegyverfenéssel időbelileg gyanusan és baljóslatuan egybevág a női ruházkodás Párisból kiinduló, teljes és veszedelmes átalakulása.

*

Az elmúlt nyár derekán történt, mikoriban Anglia végletes eszközökkel kezdte lehetetlenné tenni a kerülő uton felénk áramló gyapot és bőryanag szállítását, hogy a közép-európai városok utcáinak a képe mintegy gonosz varázslatban megváltozott. Az alattomos varázsló: a francia divatlap volt, mely tömérdek szövetet igénylő szoknyácskák és rengeteg bőrt emésztő fűzős csizmák képét lopta be hozzánk. Az elvarázsolt pedig: az ostromlott erőd gyűrűjén belül élő asszonyoknak az a csoportja, — éppen az, mely látszik és szembetűnik.

Megérdemelt árnyék esik rájuk és ezt az árnyéket szégyenletes bélyeggé fogja változtatni ezeknek az időknek a krónikája. De annál fájdalmasabb, hogy az általánosítás révén az árnyék megéri és elsötétíti a többi nőt is, azokat, a kik a maguk helyén, a maguk hatáskörében méltó társai a magyar katonának!

És mert ilyen méltó tud lenni a milliónyi nő éppen azért olyan visszataszító, hogy akadnak asszonyok, kik tékozlásukkal megkárosítják tűzhelyüket és hazájukat és győzedelmeskedni engedik maguk felett egy olyan ellenség nyomorult divatlapjait, melynek fegyveres hadseregét hős katonáink valamennyi fronton legyőzik . . .

Ha nem lenne annyira szomorú, nevetnünk kellene, hogy színes nyomású, párisi babaképek csatát nyernek, míg az angol hajóágyuk és a francia és orosz szuronyerdők elvesztették a csatát.

Vajjon gondolnak-e erre a lealázó képtelenségre a cifrázkodó asszonyok? És vajjon eszükbe jut-e, mi rejlik abban, hogy míg gyermekeik táplálására szánt kondenzált tejet hadi dugárunak nyilváníttja Anglia, addig Franciaország gondoskodik róla, hogy a neutrális kereskedelem közvetítésével, mentől több selyem és parfüm és csipke özönölgék át határain a részünkre.

Ellenségeink készségesen adnak csipkét és parfümöt az asszonyainknak, de a tejet megtagadják gyermekeinktől . . .

Vért lázító, hogy ezek után akadnak nők, kiknek kedvük van ellenségeink csipkéiben és selymeiben járni és mindezért — aranyat fizetni. Magyar aranyat, melynek a központi hatalmak határain átguruló valamennyi darabja szegényebbé teszi a vérzőn, verejtékezve küzdő országot és hazaárulón siet ellenségeink segítségére.

Pedig, ha tudnák azok az asszonyok, kik élet-halálharcunk meggyöngítése árán vásárolt rongyokkal aggatják tele magukat, milyen megvetésre méltó, szármalmas figurákká lesznek az utcán a mankón dőcögő, csonka katona mellett ha tudnák, milyen felháborodást váltanak ki a frontról hazatérőkben és gyászoló, szeretteikért aggódó asszonytársaikban, — talán mégis észretérnének! Magukba szállnának és nem akarnák vétkesen elfelejteni és a többi asszonnal elfelejteni azt, amire a nap minden órájában gondolnunk kell, ha győzni akarunk: hogy ellenségektől körülzárt, ostromlott erődben élünk.

Hazafias sajtónk hónapok óta hallatja intő és tiltakozó szavát. De takarékoságra ösztönző kiáltásait fájdalom, csak azok az asszonyok hallották meg, akik különben is az idők követeléseihöz és szelleméhez mértén éltek és ruházkodtak.

Semmi sem használt! A szövet és bőr pocskéolása az őrzöngésig fokozódott. És mindinkább világossá lett, hogy ha — miként azt Németország egyes városaiban a katonai hatalom tette, — hatóságaink nem vetnek gátat készletünk pocskéolása elé, úgy az asszonyok esztelen tékozlását csakis maguk az asszonyok fékezhetik meg.

Ezt érezte át egy melegszívű asszony megbotránkozott lelkiismerete, mikor a közös meggyőződés erejénél fogva csoportosult hölgyek élére állt és mozgalmat indított a tékozló divat vétkes fényüzése ellen.

*

A mozgalom kifejezett célja három pontban foglalható össze.

Elsősorban: a női ruházkodás fejében kiáramló aranyunk megállítása! A háborukban az ember és az arany harcol és győz. Annak az országnak tehát, mely győzni akar, kezeügyében kell tartania két sorsdöntő anyagát, vagyis utját kell állnia a kivándorló embernek és kivándorló aranyának. Aki ezt be nem látja és kijátssza, az katonaszökevény vagy hazaáruló.

A mozgalom második sarkalatos célja: szövet- és bőrkészletünk nemzeti veszedelemmé fajuló pocskéolásának megakadályozása, melyet a »Fényüzés elleni Liga« úgy akar elérni, hogy jelvényével szentesíti a takarékoságot; divattá teszi a nem divatosat és meghosszabbítja a bármilyen anyagból készült tavalyi ruháknak az életét, melyeket, átalakítást nem tűrő szabásuk miatt, feltétlenül sutba dobott volna az asszonyi hiuság.

Végül a Fényüzés elleni Ligának harmadik, és nem kevésbé fontos célja: ellenségeink átlátszó divatdiktaturájának a megdöntése és a női ruházkodásnak oly módon való szabályozása, mint a hogy azt lelkiismeretünk és érdekeink megkívánják. Vagyis, azok számára, kiknek szükségük van új ruhára, a Liga divatcégeinkkel és kereskedőinkkel egyetértően, olyan sza-

básokat és modelleket fog javasolni, melyeknél számot vetett a rendelkezésre álló készletek mennyiségével és minőségével.

Csakis a sötét rosszakarat magyarázhatja félre ezt a világosan egyszerű hármast, az az alacsonyrendű, személyeskedő vagy haszonleső rosszakarat, mely fájdalom, ott ólálkodik az emberiség minden szép és tiszta gondolata körül.

De a rosszindulatu félremagyarázás felett elhalad az igazság ereje. És a »Fényűzés elleni Liga« igazsága győz abban a megindító száz és száz kicsiny levélben, mely az ország minden tájékáról hozza, önti a csatlakozó asszonyok nevét. Azoknak a nevét, akik a szívükkel értették meg a mozgalom leszögezett hármast célját és felette meglátják a ki nem mondottat, a legnagyobbat: a drága megélhetési feltételek folytán, anyagi gondokkal küzdő családok asszonyainak a mentesítését, kiknél a divat követése manapság magában véve katasztrofális jelentőséggel bír.

Akinek van pénze az — az anyag észszerű felhasználása mellett — vásároljon, adjon kenyeret, megélhetést szabónak, kereskedőnek, iparosnak; — de a kinek nincs pénze, az ne legyen kénytelen feláldozni a saját kenyerét, ne legyen kénytelen elvonni családjától a nehezen szerzett garast.

A Liga nem fősévséget, hanem józanságot proklamál. És éppen ezért, távol áll tőle, az egyének feldolgozott és a cégek raktáron levő és már kifizetett, ellenséges országokból származó árujának bojkottja. A Liga hasznot akar hajtani és nem akar kárt okozni és csakis az újabb ellenséges iparcikkek behozatalának a meggátlására fegyverkeznek. Épp úgy, mint ahogy felfegyverkeznek a háboru tartamára minden olyan modellruha behozatala ellen, melyet a nyereszkes vállalkozás szövetségeseink országain túlról akar belopni hozzánk.

A francia, vagy angol modell-ruhák ellenségeinknek ravasz proklamációi, selyembe, csipkébe szőtt lázító iratai.

Kitiltjuk azokat. Ragaszkodunk az egyszerű és méltó ruhához, mely nem lesz külön divat, nem lesz magyar divat, hanem — józan divat lesz, mely keresni fogja a harmóniát, szövetséges asszonytestvéreink ruházódásával.

És ez a józan divat feltétlenül szép lesz, ha — minden asszony elfogadja! De, meggyőződésem, hogy szép lesz önmagában véve is, mert a szép örök formuláját magában foglalja mindaz, a mit együttesen, az érzés és a gondolat hozott létre. A háboru kialakuló józan divatjában pedig, meglesz mind a két tényező: a hazaszeretet érzése és a körülzárt erődben élők előrelátó gondolata.

Igy legyen!

És ha így lesz, akkor majd beheged a levegőben a féllábu katona keserűen fenyegető mankójának a nyoma... És ha így lesz és a béke napjának első sugarától szétfoszlik a bevehetetlen középeurópai erőd gyűrűje, — akkor, lelkiismeretének egész nyugalomával, — a teljesített kötelesség tiszta méltóságával mehet a győzők elébe a magyar asszony.

Tornyai Pál

Versek.

Irta Andorffy Mária.

KI VAGYOK . . . ?

*Ki vagyok, kérded? . . . Virágba borult fa,
Mit március gyors fagya bántott;
S meggyilkolt rajta kicsi bimbóba
Ezer virágot . . .*

*Kacagás vagyok, ami elnémult,
Mikor legboldogabban csengett;
Kacagás, a mi sírásba csuklott,
S könyökké dermedt.*

*Ragyogás vagyok sötétre válva . . .
Élet, amiből csak gyász maradt . . .
Mandulafadg nyíló virágba
Tavaszi hó alatt . . .*

EGY TŰZÉRNEK,

a kinek a sapkája már föl van szalagozva.

*Az ajkamon a csókid itt remeg még,
Az emléke a szívem égeti,
És vége máris . . . Máris messze mégy,
Máris mindent el kell felejtetni . . .*

*Az álom, a mi meg se született még,
Már tovalebben . . . fájó nesztelen,
Még meg sem álltál, és már messze mégy . . .
Máris magával visz a végtelen.*

*Máris . . . Pedig a virág ki se nyílt még,
Épp csak kóstoltad még az ajkamat,
Épp csak hogy pirkadt még a hajnalég . . .
És vége már. Emléke sem marad.*

*Elvisz a zászlós fekete vonat . . .
Elvisz tőlem! Túl városon, határon . . .
Hol ágyudörgés, csatatűz fogad . . .
S feledve minden. Elszáll, mint az álom . . .*

MOST.

*Valamire várok . . . Mire? Nem is sejttem,
De el kell hogy jöjjön, s akkor minden szép lesz . . .
Tán egy tavaszt várok, ibolyával telten.*

*Vagy egy nyarat várok . . . ? Nyári alkony csöndjét,
A mi violáknak illatától édes,
S fölszárítja lágyan tavaszi jaj könnyét.*

*Vagy az őszre várok? Beteg napsütésre,
Krizantém színére, halottak napjára . . . ?
A mikor a halál fölöltözik fénybe.*

*Vagy bús télre várok . . . ? Hulló, álmos hóra,
Ablakon gyémántos, csipkés jégvirágra . . .
Havas délutánon ezüst koporsóra . . . ?*

Gyöngyös.

Irta Lázár István.

Ezüstkupakos pipáját megtömte jó, finom hármashból, az égő gyufaszálat belebökdöste, azzal hátradőlt a tulipános főbirói széken s nagy füstöt eresztett. A hosszú meggyfapipaszár csendesesen szortyogott. Olyan jól esett a fülének, mint a dajkadál. Még a szemét is lehunyta valami jóleső érzéssel, úgy merengett a falu ügyein.

Gyenge kopogtatás hallatszott. Fölrezzent, az ajtóra pillantott s a csutora mellől kiszólt:

— Lehet.

Özvegy Bükkfejes Julisnén' kopott, csikiszóttos rokolyájában a szobába lépett s nagy tisztelet-tudással megállt az ítélet asztala előtt.

— Mi kell, Julis?

Nyájas tekintetet vetett rá, mert ismerte az özvegyet s tudta, hogy keserves nap-számmal húzza-halasztja életét.

— Panaszra jöttem . . .

Ugy kezdett hullani a könyve, mint mikor a füles-kannából a kertet öntözik.

— Özvegynek-árvának nincs gyámoltója!

— Hát én mi vagyok? — szólt Nagy Ábel főbiró uram s a képe megszigorodott, de békítő füstöt vetett és a panaszra figyelt.

— Add fel!

— Izéné . . .

Julisnén'ből kitért a fájdalom:

— Ellopta a tyúkomat!

— Kicsoda?

— Pál Féliksznéné . . .

A vén biró akaratlanul is megingatta zuzmarás fejét, mert nem hihette, hogy az a cifra menyecske.

— A' mindegy. Nekünk is van olyan kendermagos, darabszámra: huszonöt.

— De az enyim gatyás!

— Ezek is.

— De az én tyúkom gatyája földigérő . . .

Pityeregni kezdett, mert úgy vette ki a szóból, hogy az ő igazsága veszni kezd. A főbiró megmozdult az igazság székében:

— Ha bizonyos vagy benne, hogy a tiéd, akkor perbe hívom.

Lenyomta az ezüstkupakot, a pipát a falhoz állította s kikiáltott fennszóval:

— János!

Az esküdtpolgár bejött.

— Siess! Pál Féliksznéné itt legyen. Ott van egy peres tyúk. Fogd meg, mer' bünjel s ide hozd! Ül le, Julis.

Elment az esküdtpolgár a kankarikós sompálcával, fertályóra sem telt bele, visszajött, mert ott volt a Pál Félikszék háza közel, mindjárt a kicsi bolttal szemben.

— Itt a tyúk.

— S hol az asszony?

— Ecceribe' jó. Hanem az Ur-Atya mentsen meg annak a nyelvitől!

— E' nem az én tyúkom! — jajdult föl Julisnén'. — Az enyim nagyobb s a színe es más, a pettye es más . . .

Testvérek a harctéren. Balról-jobbra: Waldbott Ödön báró, 1-es huszár-főhadnagy a harctéren tanusított hősi magatartásáért a Signum-laudis kitüntetéssel, a katonai hadiékítményes III. osztályu érdemrendet és a német vaskeresztet kapta; Waldbott Kelemen báró, 7-es huszárkapitány, hősi magatartásáért ugyancsak a Signum-laudis kitüntetéssel, a katonai hadiékítményes III. oszt. érdemrendet és a német vaskeresztet kapta és Waldbott Frigyes báró, 9-es huszárhadnagy, hősi magatartásáért a bronz vitézségi érmet és a Signum-laudis kitüntetéssel kapta.

Adéle műterem felv.

Nagy Ábel uram homloka befelhősödött.

— János! Vidd vissza ezt a kicsi-fajta tyúkot s mondd meg: azt parancsolom, hogy azt adja elé, a melyikről szó van!

Az esküdtpolgár nehezen mozdult.

— Ó, instálom, nagy annak a nyelve sükere! Mi'csináljak?

— Mozdulj. Te vagy a törvény. Pont.

Megemberelte magát esküdtpolgár uram s a faluházára hozta Pál Féliksznén't a tyúkkal egyetemben. A menyecske pihegett a fölindulástól:

— Végig hurcol a falu közt, mint egy tolvajt!

Julisnén' a hosszú lócáról fölállt.

— Ez-e a te tyúkod?

Az esküdtpolgár a kendermagost letette a község háza pádimentomára.

— Ez, de . . . Jaj-jaj-jaj! — Apró borsó pergett a szeméből. — A gatyáját levágták!

A menyecske nekifordult, mint egy sárkány, kinek szép-asszony-feje van.

— Én? Hogy ez a kied tyúkjá? Ez?

Csürke-korában es úgy üsmertem, mint a főbiró uramat . . .

A főbiró a mutató-ujját fölemelte.

— Hallod-e, hagyj ki engem a beszédedből, mer' én a törvény vagyok s hatalmam van . . .

— Levágta a gyönyörű gatyáját . . . — siránkozott Bükkfejesné, — s evvel a tojó-erejites elvette . . . Óh, Rózsáli, hogy vót szived! A gyermekemnek azóta nincsen elesége . . . az az egy tojás . . . jaj, jaj . . .

A menyecske kerek csipőjére csapta a kezét.

— A tyúk az enyim!

— A tyúk csak az egyiké lehet, — je-

gyezte meg Nagy Ábel uram. — Jelenleg a törvényé s annak adja, kit megillet. János! Vedd fel s fogd meg, mer' bűnjel, míg a perállás ítéletre szól... Hátrébb!

— Egyetlen egy jószágom s azt es elveszik...

— Minek kéne nekem a kied tojója? Mi?

Bükkfejesné a szeg fejére csapott, nem haragosan, de az igazság erejével:

— Annak, hogy országhires tojó, a tiéd pedig minden kilenc esztendőben tojik. A' vót a szándékod, hogy nemes fajtát nevelj!

— Csakhogy e' nem kakas! — szólt közbe Nagy Ábel uram hirtelen-fogással. De Bükkfejesné megfelelt:

— Igaz, hogy nem kókis, de nem kókisból leszen tojás, hanem tojásból leszen kókis. E' pedig minden nap leteszi a tojást a csür alá!

— Le? — mosolygott a menyecske a pádimentom felé hamisan. — Leteszi?

— Le hát!

— De nem kiednek!

— Hát kinek?

Rengő, szép mellet megkopogtatta az ujjá hegyével:

— Nekem!

A főbíró kidülleszkedett a tulipános széken.

— Tanu kell...

— Van!

— Nekem es van...

— Nekem száz!

— Nekem nincs annyi, de ott az Isten...

A főbíró Bükkfejesnére nézett.

— Ki a tanud?

— Igazitom-Elekes Estánné...

— Jó. És ki a te tanud?

— Ezer! — felelte a menyecske durcásan, csak amugy félvállról.

— Csak egyet.

— Koós Jancsi.

— János! Menj, mint a szél. Igazitom-Elekes Estánné s Koós Jancsiné itt legyen!

— Ne az asszonyt, — tiltakozott a menyecske — hanem Jancsit!

— Ő nem jó, igen közeli szomszédod...

Pál Félixsné fülig vörösödött. Az ilyen hirtelen szó a helyére talál. Azt mondja:

— Igen, de a felesége nincsen itthon...

— Akkor ő is jó lesz. János, tedd addig a tyúkot a fáskamarába.

Esküdtpolgár uram elloholt. A peresfelek leültek a lóca két végére. Julisnén' csendesen gunnyasztott; Pál Félixsné váltig izgett-mozgott s ha ült is, úgy ült, hogy kilátszott a topánkájának a legfelső gombja. Nagy Ábel uram a hivatalos irások fölé ereszkedett s a pipafüstön keresztül az asszonysziveket vizsgálta.

Jön egy darab idő mulva az esküdtpolgár s jön vele Koós Jancsi.

— Hol van Elekesné?

— Nincs otthon.

Bükkfejesné pillája verdesni kezdett. Jancsi s a menyecske mosolygós tekintetet váltott. Nagy Ábel uram köhintett:

— János! Hozd bé a tyúkot.

Behozta s fölmutatta.

— Koós Jancsi!

— Jelen.

— Hitedre s emberségedre mondd meg, hogy üsmered-e ezt a tyúkot?

Tanu előlépett s jól szemügyre vette.

— Üsmerem!

— Igazat mondj.

Törvény előtt vagy!

— Tudom.

— S kié?

— A Pál Félixsné! — felelte a szép, huncutképű góbé.

— Nem igaz! — jajdult föl Bükkfejesné. — Az enyim!

— Te most hallgass, — szólt Nagy Ábel uram, — majd rád kerül a sor... — és erőst szembenézett Jancsival. — Bizonyos vagy ebben?

— A'.

A menyecske diadalmasan mosolygott s kicsi piros nyelve hegyét Jancsi háta mögül az igazság asztala felé öltögette.

— Honnét s miről tudod?

— Onnét s arról, hogy vagy két esztendeje átbuvik az udvaromba!

Kopogtattak.

— Maradjon odaki!

— Elekesné! — szólalt meg az esküdtpolgár.

— Bójöhet!

Nagy-megijedve be is jött Igazitom-Elekes Istvánné.

— Fákó Péteréknél nagy kaláka van s a keresztapám uram sógora fiának a...

— Idehallgass!

— ...testvére megkért, hogy menjek el az Emre komám esztenájára, mivel hogy a veres tehény...

Hadbavonult testvérek. A közepén: *Rakovszky Iván* dr., országgyűlési képviselő. Önként vonult be, mert mint miniszteri és polgári biztos fel volt mentve. Ezért a működéséért a Ferenc Józsefrendet a katonai érdemkereszt szalagján és a Vöröskereszt II. oszt. diszjelvényét kapta. Jelenleg honvédszár-hadapród. Jobboldalt: *Rakovszky István* dr., a Weisz Manfréd-féle gyárvállalatok igazgatója. Fel volt mentve, de szintén bevonult s jelenleg honvédszár-zászlós. Baloldalt: *Rakovszky Menyhért* dragonyos-zászlós. Kétszer megsebesült és az I. oszt. vitézségi érem tulajdonosa. Strelisky felv.

Nagy Ábel uram intett, hogy ne csárogjon.
 — Tanunak hivattalak!
 Igazitom-Elekes Istvánné föllélezett.
 — Koléta ! — lelkenézett Bükkfejesné.
 — Hitedre s urad becsületére mondd meg, hogy
 üsmered-e ezt a tyúkot?
 — Melyiket?
 — Ezt, ne! — mutatta föl az esküdtpolgár.
 Csak ránézett s fölkiáltott:
 — Ez a Bükkfejes Julisé!
 A' nem asztán! — pattant föl Pál Félikszné, —
 Mit beszél, Kolétanén' ?
 Kolétanén' rámerkelt:
 — Azt, a mit tudok!
 A tyúkhöz ment s megvizsgálta cérnafűző szemmel.
 — A Julisé! — állapította meg. — De hol va-
 gyon a szép gatyája?
 — Levágta Rózsáli s azt mondja, hogy . . .
 — Pszt!
 Elhallgattak.
 — Julisé a tyúk?
 — A'.
 — Ehe! — kottyantott bele Koós Jancsi elszántan.
 — Hogyne!
 A szóvita kitört:
 — Enyim!
 — Nem igaz!
 — Julisé!
 — Enyim . . .
 — Csend!
 A kalamáris csürdöngölőt járt az asztalon. Nagy
 Ábel uram fölállt s a szeme olyan csunya villámot ve-
 tett, hogy még az esküdtpolgár is megijedt.
 — Mit szólsz ehhez, Pál Félikszné?
 — Megmondtam! — pattant föl a menyecske. —
 S a tanum es megmonda . . .
 — Rendbe' van. Több szavad nincs!
 Bükkfejesné szívére tette kezét s csendesen sirdogált.
 — Ki-ki térjen becsületre! Még nem ítéltem!
 Kié a tyúk?
 De Pál Félikszné csak azt mondta, hogy az övé.
 Bükkfejesné megcáfolta. Koós Jancsi azt állította, hogy
 a Pál Féliksznéé. Elekesné pedig a Koós Jancsi szavát
 vette tagadásba.
 — Majd meglátjuk!
 Nem tudta a főbíró, hogy mitévő legyen, leült hát az
 igazság székébe s 'ápfogra fogta a pipacsutorát. Tíz szem
 leste minden szusszanását s látták mindnyájan, hogy a
 nagy esze-töréstől homloka közepén kidagad az ér.
 Néhány szempillantás múlva fölkelten rettetesen.
 — Esküdtpógár!
 — Mit parancs' ?
 — Tedd a tyúkot a szoba közepére.

Odatette.
 — Julis állj oda!
 Bükkfejesné a szoba jobb felébe állt.
 — Pál Félikszné!
 Ez a szoba bal felébe állt.
 — Szólítsd a tyúkot a nevével!
 Salamon király ur ábrázata sem lehetett ünne-
 pélyesebb, mikor a két anya igazságát megítélte.
 — Én? — kérdezte Pál Félikszné megdöbbenve.
 — Te.
 — Nincs neve . . . — hebegte zavartan.
 — Van! Van! — kiáltotta Bükkfejesné fennszóval.
 — Akkor szólítsd a nevével!
 A tyúk mozdulatlanul állt. Látszott, hogy fél.
 Bükkfejesné lekucorodott.
 — Gyön-gyös! . . .
 Kendermagos fülelt.
 — Kot-kot-kot-kot . . . Gyönygyös! — duru-
 zsolta lágyan. — Kot-kot-kot . . . Kucori mámié . . .
 A tyúk szárnya megmozdult, tollát megberzengette
 s úgy félszemvést szétnézett a gyülekezeten, azután a
 fejét jobbra fordította; látszott, hogy gondolkodik . . .
 — Én Gyöngyösöm! Hol a gatyád . . . ?
 Kendermagos fölkapta kis, buti fejét:
 — Kotko-dács!
 S még egyszer harsányat kotkodált, azzal meg-
 rázta szárnyát, lépett egyet s előbb bátortalan, majd
 siető topogással odafutott az asszonyához.
 — Gyön-gyös!
 A rokolyájához dörzsölködött s csendesen kotyo-
 gott. Lelke kellett hogy legyen annak a tyúknak. A
 szívének esztendő alatt egybeforrt . . . Fölkapta Bükk-
 fejesné, magasra tartotta s a szemébe nevetett:
 — Én madaram!
 Bólintott Nagy Ábel uram s a szeme megsötéte-
 dett, mint a viharos éjszaka. Hatalmas alakja reszketett
 az indulattól.
 — Ide! — kiáltott a menyecskére. — Tolvaj!
 Megragadta karját, hogy a cifra viritka majd le-
 szakadt róla.
 — Csendőrkézbe adlak!
 A szépasszony elfehéredett. Alig tudott megállni
 előtte. Hebegett, tagadott, de kemény nézése alatt meg-
 tört s elkezdett sirni nagykeservesen:
 — Nem akartam . . . csak azt, hogy . . . olyan
 csürkéim legyenek . . .
 — János! Csendőrt!
 Bükkfejesné letette a tyúkot s Nagy Ábel uram
 igazságtevő kezét megragadta:
 — Ne! Ne hivassa . . . Ne büntessék meg . . .
 Reszketett a lélek, a kiben lélek volt. Nagy Ábel uram
 elnémult s elfordult, hogy senki se nézhessen az ő szemébe,
 de a mikor visszatekintett, olyan volt a szava, mint az érc.
 — Koós Jancsi!
 Huszár volt az ember, mégis reszketett a horgas-
 ina, a hogy odament.
 — Mit parancsol?
 Olyan pofont kapott, hogy a falig perdült.
 — Hát ezt mér' ?
 — Azér'!
 S kihirdette az igazságot, a mi nincs meg a nagy
 törvénykönyvben:
 — Mer' nem az az igazi bűnös, aki lop, hanem az, a ki
 a lopót gyámolítja . . .

Lazarus

Alapítva 1862.

CUENDET CONSTANT

svájci óras

Budapest, IV., Kigýó-tér 5. szám.

Az óras szakmát felölélő összes zseb-,
 nipp-, fali- stb. órák raktára. :: ::

KARCSATTÓRÁK. JAVÍTÁSOK. KATONAÓRÁK.

Ritoók Mária, Geist Gazsi és ifj. Emich Gusztáv, Tormay Cecilenek „Az Abbé vacsorája vagy a hivatlan vendég” című némajátékában.

A társaság.

Budapest, 1916. április 14.

Fiatalok fehér kabaréja: ezt a címet adhatnám annak a végtelenül kedves, finom estének, a melyet az elmúlt napok valamelyikén Andrassy-uti villájában özv. Geist Gáspárné az ifjúsággal és az ifju nemzedéknek rendezett.

Geist Gazsi, Ritoók Mária, a Steffanics-testvérek, a két Pucher fiu és ifj. Emich Gusztáv voltak a szereplők, a hozzátartozó mamák és papák a leghálásabb közönség. Az est irodalmi szenzációja Tormay Cecile első színpadi alkotása volt. »Az abbé vacsorája« címmel külön erre az alkalomra némajátékot irt a kiváló író, melyet a fiatal műkedvelők művészi játéka tökéletes diadalra segített.

*

Nyílt titok, nincs tehát okunk hallgatni róla, hogy a budapesti társaság hölgyei nem egyhangulag sorakoznak a fényűzés elleni liga zászlaja alá. Teleki Sándorné grófné Tormay Cecilenek »Harc a tékozló divat ellen« tartott előadására — joggal-e vagy jogosulatlanul, nem bíráljuk — »Ne spóroljunk« címmel fog a harmadik tavaszi estén válaszolni.

Minden mozgalomnak, a legtisztább eszmének is lehetnek és vannak hibái, a fogalmak tisztázását segíti elő, a ki elfogulatlanul s becsületes jóakarattal szól a tárgyhoz s igyekszik azt a fölösleges salaktól megszabadítani. Ebből a szempontból lehet és kell tehát figyelniünk azt a szellemi harcot, mely a magyar irodalom két kiváló írója között utban van. Egyről meg lehetünk győződve, végeredményben mindketten egyet: a haza javát akarják, Magyarország jövőjét féltik.

Tormay Cecilenek a második tavaszi estén mindenestre nyert ügye volt; a ki az ő okos, világos fejtegetését hallgatta, meg volt győződve, hogy az ő asszonytáborra mindent megmondott és mindent megfontolt, mielőtt a fényűzés elleni liga offenzívájába fogott. Hogy mennyire lehet és érdemes ma Magyarországon a léhaság helyett komoly dolgokkal foglalkozni, azt elsősorban a liga asszonyainak kitartása, nem utolsó sorban azonban társadalmunk összetartó ereje fogja kimutatni. Ha könnyelmű kézlegységgel a *grófnék divatjának* fogjuk kikialtani a divat tékozlásai ellen indított harcot, úgy saját gyöngeségünkről teszünk ismét bizonyosságot, amely soha az eszmét, mindig a szereplő személyeket nézte, bírálta s tette a legszentebb ideálok cégtáblájává.

Várjuk be azonban a kilencórai vonatot s hallgassuk meg vasárnap este Telekinét s azután döntsük el, spóroljunk-e vagy ne, ha igen, miért igen, ha nem, — miért, hol és meddig pazaroljunk a jövőben.

Gr. Pallavicini Györgyné, gr. Apponyi Sándorné, Bernáth Gézáné, gr. Dessewffy Emilné, Lánczy Leoné, gr. Mikes Árminné, Joannovich Sándorné és tekintélyes serege a dámáknak vonult fel a vasárnapi második tavaszi estén, megerősíteni a hitvallást, melynek dogmáit élőszóval először az Országos Kaszinó emelvényéről intézte a magyar társasághoz Tormay Cecile. Komolyan hangzó szavai bizonyára kritikát is fognak kelteni, a hazafias szándékot, a messze jövőbe való látást azonban senki sem vitathatja el a Pallavicini-Tormay szövetségtől.

Jól esett a komoly szavak után Fényes Annus finoman könnyű s Buttykay Ákosné nemesen csiszolt dalművészetében gyönyörködnünk, melyhez mint a kremonai hegedű hurjához a vonó, nyugodt biztonsággal illeszkedett a Tarnay Alajos mindenütt megbecsült zongorakisérete. Kell-e hangsulyoznom, kell-e említenem, hogy mind a három művész, miként a háború folyamán már igen sokszor, ezuttal is teljesen önzetlenül állottak a jótékony cél szolgálatába. S mint lombos fa a virágos rétre, borult föléjük méltóságosan a Szemere György felolvasásának komoly, tiszta hangja.

A tavaszi esték emelkedő sikere az április 16-án rendezendő *utolsó estén* fog betetőzést nyerni. Gróf Teleki Sándorné már említett előadása, egy bájos Pierrot és Pierette jelenet, Matuska Miklós és Nádasdi-Baán Achillesné duettje, Malonyay Dezső felolvasása s végezetül *Antik miniatűrök* címmel a társaság fiatal hölgyei által képviselt tizenkét kép fogják méltóképpen befejezni az esték gyönyörű sorozatát.

*

Indul már a hosszú, szomorú vonat, mely valahonnan Szibéria messze-messze jégvilágából hozza haza a rokkant hősöknek már az ellenségre is ártalmatlanná vált béna seregét. Tavaszi estékkal készítettük elő az örök tél honából érkezők üdvözlését, tavasz ragyogásával, a szívek melegével fogjuk várni őket a partraszálláskor, felejtsse el szenvedéseiket az Élet még mindig remélhető boldogsága, boldogabb honfitársaik igaz, őszinte szeretete.

D. I.

APOLLO a ROYAL-SZÁLLÓ épületében
az előkelő társaság mozgóképszínháza.

gróf Teleki Sándorné

Kardos nővérek felv.

Komáromi-Kacz Endre

Székely A. felv.

Endrődi Béla

Kossak felv.

őrgróf Pallavicini Györgyné

Gajdusчек Erzsi felv.

Tavaszeesti összevisszaság.

Irta és a gróf Mikes Árminék estéjén rendezett hangversenyen elmondta Endrődi Béla.

Megállapítom márciusban,
 Hogy tavasz van és március van,
 Ágyamból reggel kikelek
 És üdvözöllek, kikelet!
 Bár életemnek semmi haszna:
 Lézengek vígan a tavaszba'
 S a nevető utcákon át
 Csókolom szálló fátyolát.
 Megnézem, mit csinálnak kérem
 A rügyek a Petőfi-téren,
 S bár nevetnek a viccelők:
 A bimbócskák a Ritz előtt.
 Óh, Uram Isten, hova lettek
 A prémmel bélelt toilették?
 A csuklyák? csizmák? szörme-sapkák?
 Szalmából cséplik a kalapkát
 S az új divat, lám, nem silány,
 Se szőr-hiány, se bőr-hiány,
 Kokett zsaketike két zsebes,
 A szoknya bő, hat méteres,
 Ki benne jár: mi büszke, rangos,
 Giling-galang, halkan harangoz.
 Csodáld, untauglich Fridolin!
 Óh, Biedermayer Krinolin!
 Óh, új divat! hatalmad nagy ma,
 De nemsokára kicsi, ni!
 Mert mozgalom kél s áll az élén
 Örgrófné Pallavicini,
 Ki csilingel lélek-haranggal
 Számodra szétomló harang-alj,
 Míg honi búja tűnik el
 A plisszírozott tűnikén.
 Szent szövet-ellenes szövetség!
 Fürösszön langy lég, ibolyás;
 Már kizöldült a Hangli kertje,
 Már olcsóbb lett a friss tojás,
 Már árulnak friss retket, zellert,
 Már ujrifestik a propellert,
 Már lehet vetni, szántani,
 Csöpp csibikét kirántani,
 A Tavasz halkan átmegyen
 A Gellérten s a Várhegyen
 S mielőtt megtér hab-lakába

Benéz Vozáry ablakába,
 Ki villanyt lő az égbe ki
 És egy esernyőt vesz neki.

Óh, édes márciusi este,
 Mikor leszedülsz Budapestre
 Csillagot gyujtván odafent
 S a langy fuvalom tovaleng:
 Szálljon utánad ez a pár rím,
 Elmenekült gróf Mikes Ármin!
 Ez estély teljes ragyogásán
 Elmaradásod: könnyű szeplő...
 Nem vagy kíváncsi, ki van itt ma?
 És ki a koncerten szereplő?
 Várj, megkísérlem, ha birom
 S hogy kitalálhasd: leirom.

Ki az, ki mint sugár a hón
 Megjelenik a dobogón?
 Főmunkatársa eme lapnak,
 Törzse az Augusztá-alapnak,
 S ha egy ügy rozzant, labilis, —
 Hipp-hopp! A grófnő agilis:
 Ha kis gyereket könnyű kór ráz,
 Épül szavára árva-kórház,
 S mert az élet nem biztos itt:
 Agg népfelkelőket biztosít.
 Kedves, mint egy halk költemény,
 Az útját jelzi négy regény;
 Ha ír, a toll harcába': győz,
 A Munkácsy utcába': főz,
 A lapba': Szikra, otthon: Iska,
 Fenn Tátrafüreden: turista
 És háziur is egy picit...
 Megmászta már a Lomnicit
 S lehajlott, fénnel telehintve
 A völgybe, fájó sebeinkre,
 Honnan panasz-szó zengedez, —
 Ki ez? Ki ez? Ki ez? Ki ez?

Ki az, ki szent írói lázba'
 Merengve ül egy „régiz ház“-ba',
 Mit örömeinkre épített.

Tormay Cecil

Gajduschek Erzsi felv.

Tarnay Alajos

Mészöly felv.

Osváth Eszter

Gajduschek Erzsi felv.

Mikes Tima grófnő

Balogh Rudolf felv.

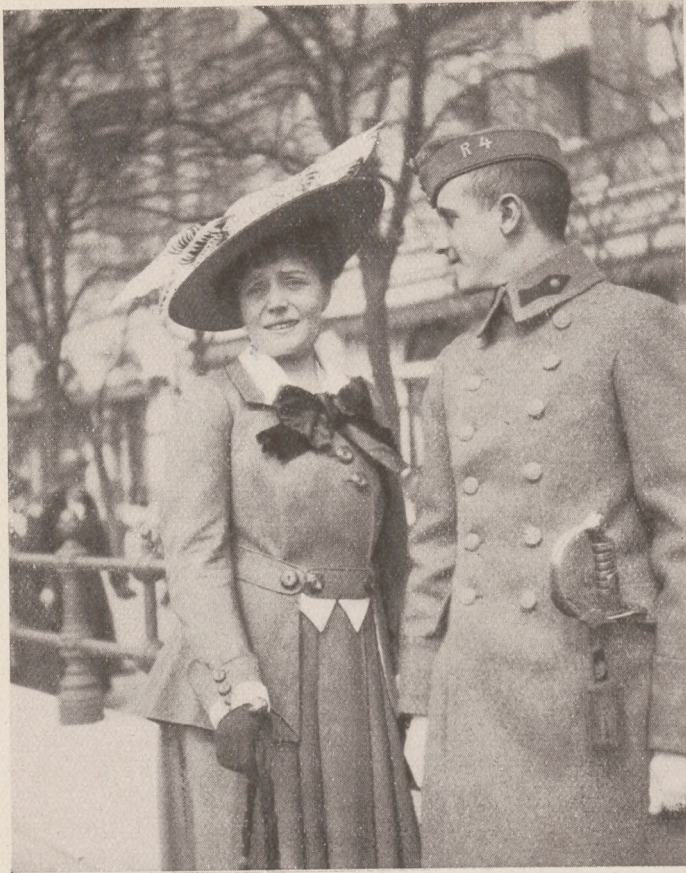
Köszöntöm őt, a penna hőst,
Nyomában a magyar dicsőség,
Előtte hirnév lépeget.
Feledve minden, ami talján . . .
S egy öreg úr a kapu alján
Csak áll, csak vár, csak tétováz,
Óh, nyiss kaput, te régi ház,
Óh Cécile! Óh Cécili!
Megjött az öreg Péceli,
Zsákjából arany csörgedez —
Ki ez? Ki ez? Ki ez? Ki ez?

Ki az, ki álmodozva, halkan,
Mint egy kövérkés, tiszta dallam
Röppen a dobogóra fel?
Rímekbe omlik könnyű hangja,
Mint rejtett templom kis harangja;
Mindenki némán felfigyel
És elcsitulva nesztelen,
Borongva méléz Eszteren . . .
Óh, nem titok és nem talány már:
Első lett e poéta-lány már
A többi közt, mert van szive,
Sok olvasója, sok hive,
Ír harci dalt és est-imát,
Ó nevelé Mikes Timát
S dalával meggyötört szívünket
Vigasz-szinekkal festi át,
Könyüinkből tavasz ébredez, —
Ki ez? Ki ez? Ki ez? Ki ez?

Ki az, ki mint Kacor király
Óh publikum, éléd kiáll?
Ki nemcsak festő egyedül,
De csillagász és hegedül.
Míg száz szint kever a palettán
És vásznakat olajba von:
Kutat sugárzó égi titkot
És méléz földi dallamon,
Az Isten minden bajtul ójja!
Csak sirdogáljon a vonója
S a csillagokból hintsenek
Képeire angyal-kezeckék
Állami arany-érmeket,
Kicsit, nagyot, — s óh, hijjad, hijjad
Felzokogó hegedü-szó
A rég várt műcsarnoki díjat
És akkor Endre rendbe' lesz —
Ki ez? Ki ez? Ki ez? Ki ez?

Ki az, ki későn és korán
Futkározik a zongorán?
Édes ütemet zönget ujja,
Nótáját reggel, este fujja,
Könny és mosoly a dala bére
És az, hogy a dal rásimul
Egy-egy rokkant hős bús szivére,
Ki harc után mankóra vár . . .
Kiséri taps, babér, sugár,
S e muzsikás, bús, kicsi vándor
Aranyat mos a taps-hullámból
Nektek, megrokkant katonák!
Óh, kell-e mondanom tovább,
Hisz' úgy hiszem, mindannyiunkon
Most ezer érzés rajzik át
És karjainkkal átölelnénk
Ezt az aranyos Lojzikát,
Ha lenne még hely rajta erre,
Hisz ezer csonka, béna hős
Tartja már régen átölelve
Utján, mely dús babérba vesz . . .
— Ki ez? Ki ez? Ki ez? Ki ez?

S ki az, ki az, ki az, ki végül
Hol felvidul, hol elsötétül
Hol elborong, hol felnevet
S e percben itt, a dobogóról
Dalával búcsút integet.
Bánatos, bús, könnyelmű, léha
S oly rettentő szomorú néha,
Hogy kineveti önmagát
És mosolyogva, meghatottan
Csak tördeli vidám dalát,
Valami szebbért égve, vágyva
Tavaszi összevisszaságba
Él könnyű percek mámorából
És régi, igaz tavaszából
Szegény, magával semmit sem vitt . . .
És komolyan sem venne semmit,
Mert komolyat mit sem csinált.
Nevetett, dalolt, sirdogált,
S ha egyszer, halk, hűs alkonyatkor
Vidám tavaszban szürke holt lesz,
Nem lesz, ki megkérdezze: Hopp!
Ki volt ez?

Képek a tavaszi korzóról. Lánczy Leóné és fia, György, a ki jelenleg az északi harctéren teljesít szolgálatot. Lázár Ernő felv.

A koweli Gerbeaud.

(Karcolat.)

Két kilométer hosszú, macskafejjel kirakott egyenes ut . . .

A cselák kordélyok csak nyikorogva, sunyi módra mernek rajta bukdácsolni, de a magyar szekerek nagy garral, hangos zörgéssel fitogtatják a magyar abroncs elpusztíthatatlan keménységét. Az uttal párhuzamosan egy pár, mindinkább a sárba fulladó utca, — ez Kowel. — A főutca a török csarsíára emlékeztet. Ott láttam úgy, boltot bolt mellett, s mindegyikben ugyanazt árulták. Itt is úgy van: mindegyikben anizs, cukor, meg zsemle. Egyformák az anizsok, egyforma keveset adnak mindenütt a cukorból. Az utcákat merőlegesen egy patak szeli ketté és épp oly sokat a zsemlehez a — pizsokból. Ő maga se tudja, hogy honnan jött ide, s a város közepén egyet této-vázhatott, hogy hát merre is most tovább? — a mit onnan tudok, mert ott egyet fordult, s lett belőle egy nagy — nagy tócsa. Erre meg a körülfekvő házak csodálhattak úgy reá, hogy menten leültek egy-egy arasszal. Így történt ez valaha, talán százszent-dővel ezelőtt, s így maradt ez a mai napig is. Csak-hogy akkor itt a muszkák tanyáztak, most meg a hidon tul a németek, eminnen meg mi. — A fahidon egy éktelen vastag kivájtbelü fatörzs ormótlankodott. Ez volt a muszkák hirdetéstáblája, a hogy a cyrill betűjü papircsfrangokból kiveszem. Egy lámpa lóg rajta, s alatta egy nagy feltűnő tábla, hogy minden németnek megakadjon rajta a szeme. Nagy betűkkel ékeskedik rajta: »Németek! Ne hagyjátok magatokat becsapni! A kinek az a meggyőződése, hogy drágán vett valamit, keresse fel a „Kommandatur-át“, ott megbecsülik a holmit, s a vevő a tulárát visszakapja!«

A mi oldalunkon ez persze nincs, de se baj, mert nekünk meg van valamink, a mi meg nekik nincs, és ez — a Koweli Gerbeaud! . . .

Esteli félkilenc van, akkor kezdődik bent az élet. Azaz, hogy nincs annyi, csak az óra mutat annyit, de itt még délután van, mint nálunk Pesten, a mikor benézünk a Gerbeaudba.

Kowelben Etappenkommandók tanyáznak, s ezek kinevezték a délelőtti tiz órát hajnalnak, s lefőzték ezáltal a felkelő s lemenő napot. Ha a nap nem akar hozzájuk illeszkedni, hát ők se, nekik mindegy, ők mehetnek félkilenckor is az — ötórai Gerbeaudhoz.

Vagy két öllel beljebb, mint a többi közönséges faház diszkrétén, s összeszorult homlokzattal huzódik meg egy épületke egy igen keskeny ajtóval. A G. . . báróné nem kövér asszony, még maga sem tartja magát annak, de az nem férne ezen be, legfeljebb a hátulsón az udvarról kerülve, mert itt a termék egymás háta mögött fekszenek sorban egész odáig, a hol a mosogató leány nagy loccsantásokkal ki-ki öntögeti a vizet. Az üvegajtón a

*Kawiarna — Cukernia
Thee — Kaffée*

büvös jelszók csalogatják be a fázó járókelőket. Alatta egy tenyérnyi széles rézsut felragasztott papírlap diszkeledik ezzel a felirással: „Nur für Officiere!“ És ebben rejlik a varázs. Ez kvalifikálja ezt a kávéházi jelleggel felruházott cukrászdát — Gerbeaud-vá. Mondom, félkilenc van. Ott ülök a kirakat mögött, s bámulok kifelé a sötétségbe. Tekintetem átsiklik a kirakat fonnyadt fonatosain, nem kívánom meg a még nyáron egymásba olvadt, most meg dacosan összefagyott cukorkák tömkelegét, az inyemet nem izgatják a barnára főtt, apróra vagdalt, káposztával megtöltött bélesek, aminthogy nem tudok felmelegedni azoknak a réteseknek láttán sem, a miket még akkor töltöttek meg tejszinhabbal, a mikor még az is volt a világon, azóta pedig önmagukba csuklottak, s eszembe juttatták azt a vékony, sáppadt guvernántomat, a kit homorúra méltóztatott a gondviselésnek formálni . . .

Nem enni jöttem, de — embereket és világot látni, mert most tiz napig a fedezékben vakond módjára a föld alatt éltem.

S ime, megcsendül kint az élet. Két fuvaros a sötétben egymásnak hajtott, veszekszenek éktelenül. De hiába, mert nem értik egymást. Milyen kevés nyelv elég lett volna 6—7000 esztendővel ezelőtt Babelben, de mennyi kell most a népek e nagy gabajodásában. Végre is az egyiknek elfogy a türelme. Egészen behallom, a mint nagyot szí a mellén aztán így jól teleszitt tudóval rákezd: Azt a kirilejzomat annak a vakapádnak, hát —

De nem folytathatta. A másik lestoppolta. Jó alföldi magyarsággal türelmetlenül vág közbe: Hát mér nem szól kend, hogy magyar! Csak mindig »vista, vista«, »sz'igy a« . . . aztán nyelt egyet, s lágyan kérdezte: »Hová való kend?« . . . Immár kiegészve beszélgettek aztán tovább.

Hát furcsa is ez. Szegény jó édes apám de sokat kintzott: Tanulj, fiam, németül, mert Pozsonyon tul már alig értik meg a szavadat. Szegény! Ha most úgy elmondhatnám, hogy merre mindenfele jártam, aztán »csak magyarul ám, édes apám, mert csak ezzel a nyelvvvel lehet boldogulni széltiben hosszában itt a „Központiaknál“ . . .

Visszaterelődik figyelmem, mert nyilik az ajtó, s belép egy harcos. Nagy bundája van, széles, elegáns nyakprémmel, a sapkáján pedig egy sereg muszka sapkagomb, kettő tiszt belőle . . .

13-as huszárok, mint Betlehemesek az északi harctéren.

Darvassy Lajos huszárfőh. felv.

A kardja . . . (jaj Istenem, hát még ez is van a világon?) nagy csörömpölve lógtat utána, s a mikor megüti a sarkantyuját, akkor annak a taréja mérgesen berzenkedik egy darabig. Ez se sokat járt még sárban, a ménkü nagy revolvertáska ugyan tele lehet tötéssel, mert egész félcsipejűvé tette ezt a simára borotvált, de különben marcona harcost. Bent megáll. Körülnéz. Azután lábait vizsgálja: Nagyon. Legalább is az a szép uj sárga amerikai cipő nagy, mely épp oly színű, mint kamáslija.

Ton in Ton — ezt ugy mondják. Azután végigszalad tekintete az első szoba árusító hosszú asztalán. A kirakatban levő sütemények ikertestvérei pihennek azon. Ezekkel az emberiség már rég leszámolt, hogy valaha megegye őket. De vannak azonkívül ott még mézes dolgok is, hussal töltöttek is, meg egy déltől ott feledett féladag krumpli elkocsonyásodott pörkölt-szafttal. De a mi legjobban megragadta a figyelmét, az valami muszka kürtöskalácsféle volt. Ott ásitott karvastagságu torkával, mintha azt mondta volna: Unatkozom! Legalább egyél meg, te hülye! De a harcos nem értette meg. Rámutatott. Ránevetett, s hatáslesően körülnézve, azt mondta: Ágyu! Aztán megint nevetett. Én pedig azt gondolám magamban: Te barátom, Te nem az a muszkaverő harcos vagy, Te egy etappenember vagy, a ki az ágyut vagy csak ponyvával letakartan békésen dőcögve látod az utcán, vagy — ilyen formában, s elfordultam tőle.

Dunapalota-szálló MEGNYILT.

Éppen belépett egy másik vendég.

Ez már sokkal virgoncabb, kedélyesebb volt. Barátságosan köszönt, s oda szólt a leányoknak: »Egy s — (itt egyet csettintett a nyelvével) — napszot! A s — napszok pedig ott álltak egy nagy széles szekrényben a süteményes asztal megett, és nagyon számosan voltak. A szekrény három részre volt felosztva, a középen álltak a parádés snapszok, az u. n. likőrök, az »Old Sherry-től« a »Hechtgrau-ig«. (Az entente Old Sherry megvetőleg nézett le a központi Hechtgrau-ra: »Te fiatal« . . .) A bal szekrényoldalban álltak a cyrill ákombákumosok, melyeken csak a Wudki szót lehetett kitálcálni, s jobbról a magyar pálinkák, felül a barackok, a középső sorban a szilvák, alul a törkölyök, mindegyikből 3—3 üveg különféle színnel: piros, fehér, zöld, piros, fehér, zöld . . .! A szekrény tetején az obligát két pálma (van otthon? Ha nincs, hát hamar!) s ezek közt egy a divatot megelőző gipsz női állószobor. Korát megelőzte, mert ő bár vagy husz év óta tartotta unottan a fején azt az azóta se járó órát, de — de a husz év nem gátolta benne, hogy — hasított szoknyája legyen. — A művész, a ki a szoborba elfelejtette belelehelni a lelkét, az

antik tunikával kokettirozott, de ugylátszik, egyszerre megrettent, s csak térdig merte meghasítani a nő öltönyének redőit. Jól tette, nem is lett volna szabad tovább, mert a nőnek X-lába volt . . .

Fenti üvegek s az asztal közt állott a személyzet. Mindenekelőtt a tulajdonos, az öreg héber. Ez csak az alsó üvegekkel babrált. Azok mindegyikén ott volt az ujja nyoma. Hát csak nem moshatja az ember meg mindannyiszor a kezét, valahányszor a flaskákhoz nyul . . . Egymást elhomályosító daktylopia. A felső régiókat a leányok kezelték. Ezek tisztábbak voltak, nem a leányok, de az üvegek. Három grácia, ha — az erény felér a szépséggel. Mert minden zsidóleány feltétlenül erényes. Oh ők mosolyognak, csicseregnek, elértik a tréfát, de a többire vigyáz a mama s a papa. A mama, mert az esküvő után a fiatal férj, ha a kisasszony emlékkönyvében (kérem ez itt még szokás, ez az asztalokon a diszkönyv) talál valamit, a mi valami korábbi engagementnak bizonyítékát szolgáltatja, ugy hazasétáltathatja a karrierjét imigy elvesztett leányaasszonyt, avagy pedig a papának kell akkor a nagy kinnal lealkudott móringshoz még kétszer annyit pótlásul hozzáadni . . . Így szól a régula az itteni Hébereknél! Így támogatja náluk az erényt a pénz, s nem mint minálunk megfordítva.

Mikor az az új vendég azt a s — napszot elcsettentette, az egyik melázó leány összerezett. Törénetesen a legidősebb, az a széles csipejű. Megrendült erre a meglökött hatalmas szekrény, s a sok-sok flaskó mind rimánkodva kezdett csilingelni. Engem! Engem!!

. . . Szegénykék! Kóserkák voltak ők mind, meg voltak keresztelve, a lelkök is meg volt mérgezve.

Mily jól érezték még nem régen magukat, mindnyájan együtt a nagy pohos hordóban, melyre fehér krétával ráirta valaki: 65⁰/₀.

Azután jött az a vén héber tulajdonos. Lecsapolta őket sorban az üvegekbe, tett hozzá nagy szakértelmmel mézet, cukrot, rózsailatot, narancshéjat, borókafenyűt, azután szint: pirosat, fehér, zöldet.

S ez az Old Sherry meri lenézni azt a Hechtgraub!
Ilyen a világ!

Megint friss vendégek jöttek. Ezek már nem álltak meg.

A leányok mosolyogva tessékelték őket beljebb, mindegyiknek odasugva: No. 3, vagy No. 2, vagy No. 4.

Ezek a: törzsvendégek. Ezeket úgy placirozni, hogy a hasonlóan mulatósak ugyanazon szobába juszanak, s ezáltal az estéből valami kis mulatságfélélet kifacsarjanak, azonkívül kiszimatolni azt, hogy melyik »társaság« a legkitartóbb s annak adni a leghátulsó protekciós szobát, ez a második leány gondja volt.

A termek hamarosan megteltek. Hiszen alig négy-hat lépés hosszú egy-egy, így hamar ment. Erre a legkisebb leány, a melyik vagy tizenhét éves lehet, egy tapsjelet adott. Megkezdődött az esti Gerbeaud, a mi nálunk még ismeretlen. Kint már kezdett elcsendesedni minden, a hó nagy pelyhekben szállingózott, itt már nem volt mit látni, így magam is beljebb kerültem. A No. 2 szobába három lépcsőn kellett felmenni s ez csodálatos módon keresztbe volt építve, három lépés hosszában, hat meg széltében.

Azután ugyanazon bizzar szeszély, a mely keresztül rakta, megis görbitette. Valami olyan trapezoid-féle alakja lett. De így volt ez jó. A szoba jobbkézre eső fele egy kiérdemesült ágyterítővel volt eltakarva. Rajta egy cédula, ezen: *Gard-Ropp*. Talán muszkául így hívják az öltözőt, én nem tudom.

A tapsra e mögül két elgémberedett s már évek óta nyíratlan alak bujt elő. Az egyikén kopott, barna bársonyzeke, a másikon egy kiszolgált kellner-frakk, meg egy plasztronos fehér ing volt. Ezek, mint az álomkórosok, támoilyogva mentek át a szoba másik szögellésébe. Ott egy öreg zongora, meg egy fiatal hegedű pihentek. A legfiatalabb leány csipőre tett kezekkel s csillogó szemekkel nézte ezt a két stafirungdarabot. Mert ezeket ő fogja móríngolni, az már rég ki volt csinálva. Az öreg zongorának csikorgott a szája, mikor kinyitották s meg kellett szégyenszemre mutatni sárga fogait. Mikor pedig, hogy erősebb legyen a hangja, a keblét is felnyitotta s feltámasztotta a művész, egy hosszat, fájdalmasat nyögött. Bizony, az idő eljár, korra már lehetett volna ő Bösendorfer is, csak a hangja hiányzott hozzá...

Csak úgy, mint Herczeg Ferenc »Magdalena két életé«-ben a sors hol így, hol úgy akarja, eképpen ajándékozta meg a plasztronos ingűt a hegedülés művészetével, s a barna kabátosé lévén a zongora.

A hegedüs hozzástimmelt cimborájához, mire mély csend támadt.

Aztán a zongorás egy merészet futtatott kezével a sárga billentyűkön, mintha ébresztetni akarná őket, a hegedüs is belevágott és erre — kibuggyant az ingplasztron!

De kit zavart volna ez meg? Ezt gyanítottuk előbb is, s különben is — Liszt rapszódiaját játszották.

— Szegény Liszt édesmamája, ha tudta volna — —

A legkisebb leány hordta sűrűn az italt. Teltek az asztalok üvegekkel s a keblek jó kedvvel. Mindenki tudott egy jó históriát. Ki beszél itt háborúról? Beszéljenek az otthoniak!

Az északi harctérről. Balról-jobbra: Szinyei Merse Jenő huszárfőhadnagy, báró Taxis Emil huszárszászlós és Bezerédj Andor huszárkapitány.

A namuri vadászerenyről: Leszállás a völgybe.

A Vogézekben: Nyugalmas ebéd közvetlenül a front mögött.

Tarnay Árpád 2-es huszárfőhadnagy és felesége. Tarnay a harc téren tanúsított hősi magatartásáért a Signum laudis kitüntetést kapta.

felsőkubini és deménfalvi Kubinyi László 10. sz. közös huszárezred zászlósa, és felesége. Kubinyi a háboru kezdete óta az északi harc téren van, a kis és nagy ezüst vitézségi éremmel lett kitüntetve.

»Prosit Kamerad! Servus!«

S a másik asztaltól feleltek: »Hurrah! Hurrah! Hurrah!« Ott német tiszték ültek. Az egyik a protypusa volt a »Fliegende« hamiskásan nevető hadnagyának, kinek mindig van a fejében egy sokszor még önmaga által sem kitalált ravasz gondolat s a másik egy kövér, negyven év körüli férfi volt. Ez minden üveg italt külön fizetett. A leányok koronában számítottak, ő márkában; a leányok egy márkát 1 K 42 fillérben értékelték meg, szerinte pedig a korona 0'63 márkát ért. Ezért aztán minden üveg után nagy számadás, különbözet és disputa volt.

»Németek! Ne hagyjátok magatokat becsapni!...«

A leányok minden egyes alkalommal keveselték a pénzt; s azt csörgetve tenyerükön, kérőleg tekintettek ide s tova, de a fiatalabb smunclizó hadnagy bele nem szólt volna egy világerért sem, mert ő ezalatt a kisebbekkel kokettirozott...

A zene most azt játszotta (mert tudtak ám ezek mindent), hogy:

Én a vajdát nem bánom,
Csak a lányát sajnálom.

A No. 4-ben kezdődött az ének hozzá...

Egy félig elhavazott, zuzmarás férfi jelent meg. Mindenki felállott, még a zongorás is állva játszott el vagy két sort, mert ez az ur a — Kreiskommandótól való volt.

Hogy mi az a Kreiskommando: Hogy ki ez? Hát az összes miniszteri tárcák, azonkívül főispán, vicispán, főszolgabíró, járásbíró, rendőrség, stb., stb., egyszóval minden világi hatalom feje, — illetve ennek helyettese lépett most be. Neki egy intésébe került volna csak és el kellett volna hallgatni a zenének s kialudni ennek a savanyuan büzlő, nyitott égőjű acetyl-lámpának. De nem ez történt, mert ő egy szeretetreméltó, aranyos, bájos ember volt, a ki most végezte valami körutját s bejött, hogy végre itt kivételközhessék hivatalos köntöséből.

S a mint lehulltak róla a behavazott öltönydarabok, ott állt előttünk vonzóan daliás szépségében. Valami delejes erő lehetett ebben az emberben (vagy a lovai csengője lehetett feljebb stimmelve), mert megjelentére azonnal megnyílt a No. 5 szoba mögött levő

privátlakrész ajtaja is s kilibeggett rajta az eddig rejtett istennő: a fiatal asszony!

Ah! Ah!! Ah!!!

Magas francia sarok, gummival, hasított szoknya, kegyetlenül megfeszülő olajzöld alj s a derékon egy vörös hárászrékli! Haja borzas, erőszakos volt, mint egyáltalán a keleti typusnál s látszott, hogy nem engedi magát rendesen fésültetni, de azért jól állott neki. Ehhez két valósággal mesésen csillogó szem, szinte kékre puderezett arc, ezen két olyan nagy s mély szerelemgödröcske, mintha nem is egy, de két ujjal furta volna oda be, folyton mosolygó ajkak, melyek közül a fogsorok csak úgy tündököltek s ezuttal »Gerbeaud-gyöngyének« egész nyugat-európai jelleget adtak.

Mindenki el volt bájolva. Végre egy nő! S ő asztaltól asztalhoz ment s mindenkire rámosolygott.

A zene másba kezdett. A szerelemittas férfiak most már kórusban énekelték:

„I waiss schon, was i' möcht'!“

S ő a magas sarku cipőjével önelégülten lépegetett, szivta magába a hódolat édes tömjénillatát s — tovább mosolygott.

Egy somogyi kadét ihletetlen szólt felé:

»Knädige Frau! Sie richen hájt' wieder so wunderwürdig!«

Hogy gondolta az? Hogy értette ez? Ki tudná? De egy hálás mosoly kidukált érte.

... S folyt a Littke-pezső. Gondolom, hét deci van benne, de tudom, hogy 25 koronáért...

A fiatal asszony leült a legfrissebb vendég asztalához. A férfi valami ujságot olvasott, a nő pedig csak nézte, nézte a szép férfit és többé nem mosolygott.

Mire e sorokhoz értem, már a No. 2 és 3-ból nyugalomra tértek a vendégek. Csak a No. 4-ben mulatnak még a magyarok. Azok éneklik nagy elkeseredetten:

„Ro-hózen blühen auf dem Hájdegráb!“

Hát hiába! Sirva vigad a magyar!

Igy néz ki a Gerbeaud — Kowelben. *Kuli.*

gyergyószentmiklósi Kővér Margit és Mária-Eszter.

A virágillatról.

Igaz volna csakugyan amit a poéták hirdetnek, hogy a virágnak is van lelke, mely illatában nyilatkozik meg? Ha igaz, miért bántottuk a szegény Jaeger tanárt, ki az emberek lelkét is megszagolta és nagyobb dicsőretet mondani sem tudott annál, hogy: „Testvérem az Urban, a te lelked olyan illatos, mint a frissen nyilott rózsa.“ Mikor pedig valakit még jellemében is le akart szólni, csupán azt fogta rá, hogy lelke foghagymaszaga.

Szegény Jaegert még az a fátum is sujtotta, hogy vénségére egészen elvesztette szaglását, gyógyíthatlan náthába esett, amit ő így szokott nagy bánatosan tudtára adni barátainak:

— S az én lelki szememre örök vakság borult...

Különös dolog egyébiránt ez a viráglélek, ez az illatféle. Ismerjük, rajongunk érte, kikeresünk magunknak egy vagy két kedvencet, de osztályozni, csoportosítani sehogyssem tudjuk. Még ugy sem, ahogy máskülönben szoktuk a virágot: a színe után. Vannak ugyan éppen manapság, a tulcsigázott idegélet korában, olyan szenzibilis lelkek, akik minden szín láttára szagot is éreznek és viszont minden illatot színes ruhába öltöztetnek, de azokkal a szenzibilis lelkekkel nem a botanika foglalkozik, hanem az ideggyógyászat.

De ha lelke nem is volna a virágnak, egyénisége bizonyára van. Nem akarok hivatkozni arra a sokszor említett körülményre, hogy egy fának ezer meg ezer levele között nem található kettő ugyanabban a nagyságban és formában tökéletesen, de fölhozhatom, hogy sokszor egy és ugyanazon fejlődő két rózsának egészen más az illata. Merem állítani, hogy semmiféle más jellembeli vonása nem fejezi ki annyira a növény egyéniségét, mint éppen illata.

Igaz, hogy ezt az egyéniséget nem mindig könnyű megfogni, sőt amint már mondtuk is, nagyon nehéz, majdnem lehetetlen osztályozása. A virág lelke, az ő egyénisége, szóval illata nem engedi magát klasszifikálni. Már csak azért sem, mivel millió olyan növény- és virágillat van a természetben, melyet mi emberi lények finomsága miatt észre sem veszünk, meg sem tudunk szagolni. De ha mi nem, annál inkább bizonyos rovarfajok. Vegyük például a vadszöllőt, melynek virága a mi számunkra nem illatozik, a méhecske ellenben messziről megérzi és eljő, hogy gyűjtse mézét. Az a virág annyira apró, s ráadásul még a szöllőlevél teljesen el is takarja úgy, hogy egész biztossággal mondhatjuk, csakis illata révén talál rá a kis méhecske, jóllehet a mi durvább és erősebb ingerekre berendezett szaglásunk váltig vitatja, hogy a vadszöllő virágnak nincs is illata...

A rovarok szaglásának „messzelátásáról“ érdekes példát mond Kerner, német tudós az ő „Pflanzenleben“ című könyvében. Kertjében sétálva meglátott napközben egy korhadt fadara-bon szundikáló hársalepkét. Fölvette, szobájába vitte, ott cinóberrel pirosra festette egyik szárnyát, hogy később is ráismer-

hessen, aztán elvitte a kertnek tulsó oldalára. Naplement előtt fölébredt dermedésszerű álmából a lepke, előbb párszor kinyújtotta tapogatóit, melyek a szaglószervert képviselik nála, aztán villámgyorsan repült mintegy háromszáz lépésnyire a kertnek azon részére, hol az egyetlen loncbokor nőtt, melynek virágát szerfölött kedveli. Kerner ott akadt rá, amint a bubos lonc virágából mézet szürcsölgetett és más magyarázatát nem tudta adni a dolognak, minthogy a lepke háromszáz lépésnyi távolságból megérezte a neki fölötté kedves illatot.

Vannak olyan illatok, amiket még a rovarok közül is csak egynémelyik érez meg. Ilyen a gönye (bryonia dioica) illata. Vannak egyénileg rokonszenves és egyénileg ellenszenves virágillatok. A tubarózsát némely ember nem szenvedheti, rögtön főfájást kap tőle, mások ellenben bolondulnak utána. A székfü illatát vitte be minden szobájába Byron, mialatt Don Juant megírta és azt mondta barátjának, Shellynek, hogy a költemény minden során megérik az ingerlő, csudálatos illat, amelytől részeg lesz az ember lelke, anélkül, hogy bort ivott volna. És nagyon fölháborította, mikor Shelly azt mondta neki, hogy ő a székfü nem szereti, de ha fantáziájának szárnyakat akar adni, kimegy az erdőbe és megítasul a hársfa illatától.

Byron is, Shelly is divatba hozták a maguk kedvelt virágát. De az illatszerkészítésnek az adta a nagy lendületet a XIX. század végső éveiben, hogy valahogyan emancipálódott a divat alól és minden hölgy a maga egyéni ízlésének megfelelő virágillatot használja. Nem úgy, mint a megelőző száz évben, amikor valamely uralkodó egyéniség divatba hozta, — mondjuk az ibolyaillatot és az azután kötelező volt mindenkire. Manapság, ha valaki szereti a rezedát, azt használja illatszernek, nem törőd-vén azzal, hogy szomszédja heliotropért rajong.

A fő a dologban csupán az, hogy tulságba senki ne vigye az illat kultuszát és ne használja olyan erősen, olyan mennyiségben, hogy környezetének azzal kellemetlenséget okozzon.

A mi szaglásunknak legmegfelelőbbek az úgynevezett benzoloid illatok. Mert ha osztályozni nem is lehetett, csoportosítani mégis kellett valahogy az illatokat és így föltaláltak három főcsoportot a növényillat számára. Elsőnek említjük a benzoloid-féléket, mivel a mi legkedvesebb illataink, székfü, jácint, heliotrop, müge, orgonavirág, rezedá, jázmin, akác, ibolya stb. azok közül valók és nevezetes, hogy nemcsak az említett virágokban, hanem másutt is találhatók a növényvilágban. Az ibolyaillatot nevezetesen a sárgaviolánál, az estikénél és a százsorszépnel. Hogy pedig a firenzei nősirom szárított és porrázuzott gyökere szolgálta az ibolyaport: azt tudja minden drogista, sőt van egy moszatféle is, mely ezt a nagyon kedvelt illatot árasztja.

Hogy milyen átható némely illat, példa a mosusz. Egy szemernyi belőle elegendő, hogy esztendőkön át megadja a szobának azt a különös illatot. A növények közt is akad olyan: a maglabél (chenopodium vulvaria), melyhez ha hozzányulunk, napokig megmarad kezünkön illata, akárhogy mossuk is le. Ezek az „erőslelkű“ virágok.

A növényi illatok második csoportjába, az aminoid illatokhoz tartoznak azok, melyek bizonyos állati szagokra emlékeztetnek, de olyanokra, melyek korántsem kellemetlenek. Nevezetesebbek a nálunk ismertebbek közül: a körte, cseregalagonya, hólapda, vadgesztenye, vadszöllő, naspolya. Ez az illat, — hogy is mondjuk csak? — egy kicsit heringszagu. Legfeltűnőbb a borostyán virágánál, mely tán azért is volt Bacchusz thyrzsospálcájának legkedvesebb disze.

Harmadik illatcsoport, a paraffinoid, melynek legkedveltebbjei a gyökönke, másként szentmagdolna füve, az éjjeli viola, a szöllő, a bodza, a hárs és a kerti suta.

Hogy mi az illat föladata és hivatása a természet háztartásában? Nem csupán az, hogy illatozzék, az érzékeny lelkeket ábrándokba ringassa, a szépnek és a kellemesnek érzését fölkeltse, hanem gyakorlati módon is hasznos. Tudjuk, hogy sok virágnak megtermékenyítését a rovarok közvetítik, a himport egyik növényről a másikra szállítják szárnyaikon. Ebben a szerelmes érintkezésben az illat mutatja meg az illető rovarnak az utat. Ha a virágok a napnak olyan szakában illatoznának, amikor az illető rovarok pihennek, hiába illatoznának! Nagyon érdekes tehát annak megfigyelése, hogy egész sora a virágoknak csak bizonyos időben árasztja illatát, olyankor, mikor az érzésüket közvetítő, szerelmes posta gyanánt szolgáló rovarok ébren vannak. Olyan virágok, melyek az éjjeli pillangók látogatását várják, nappal egyáltalában nem, vagy csak nagyon kis mértékben illatoznak, éjjel azonban — amikor a sötétben nehezen lehet megtalálni az utat — nagyon erős, messziről is észrevehető illatot árasztanak. Mert a virág lelkének, az illatnak is, megszabja útját, irányát a természet törvényhozója: a célszerűség.

TÜNDÉREK SZÉPSÉGÉRE TEHET SZERT MINDEN NŐ, ha

BRÁZAY „Najád” arc- és kézkrémjét használja!

Mindenütt kapható! Készíti: Brázay Kálmán, Budafok. Budapesti raktár: VIII. ker., Baross-u. 43. szám.

DIVATLEVÉL.

A háboru nagy mester. Véres keze sok mindent átfómál és elér a divat birodalmába is. Megalakult a Fényüzés elleni Liga és annak hatparancsolata és nincs aktuálisabb ma, mint az egyszerű öltözködésről beszélni, a pazarlást kárhóztatni és — valljuk meg — a Liga célja, törekvése, elvei népszerűek a társadalom minden osztályában. Divatüzletnek ehhez a kérdéshez hozzászólni nehéz és — megvallom — nekem is kényes föladatom van, a mikor Budapest legrégebb cége, Árvay és Tsa nevében e nagyfontosságú témához nyúlok. A pazarlás béke idején is esztelenség, a mértéket tartó fényüzést megengedheti magának, a kinek módja van hozzá, a takarékoság ellenben mindenkor erény és ki lenne merész az erény ellen hadakozni. De, mert úgy tudom, maga a Liga is csak a pazarlás ellen küzd és a takarékoságot csak azok számára hirdeti, akiknek takarékoskodniok kell, háboruban is nyitva áll az arany közép-szer útja, és ahol *jut is, marad is*, ott e nehéz időkben sem kell egyik végtelből a másikba esni.

A Liga programjának igaza van. Ám ennek föltétlen elismerése mellett, rá kell mutatnom

arra a körülményre, hogy a jelenlegi divat, — éppen mert számol az adott viszonyokkal, — az egyéni ízlésnek a legmesszebbmenő engedményeket teszi. És az egyéni ízlés meg fogja találni a magának valót formában,

anyagban egyaránt. Mindenki legjobban ismeri a pénztárcáját és az ízlést is nemesíti a háború.

De hagyjuk a magas politikát és beszéljünk a magunk mesterségéről. Divatirányító cégeink — ezek közül legelől Árvay János és Tsa, — felhalmoztak mindent, mire tavasztól őszig szükségünk lehet. A kék és tópszín taffota mellett ott van a honi szövésű kockás és csikos kosztümvászon, a himzett svájci krépon, a voál és étamin. Maga a fenséges főhercegasszony, trónunk várományosa is a meglévő dús raktárból állítottatott össze egy szép kollekción.

Eme körülmény nem regisztrálhatom száraz tényként. Ez több ennél, örvendetes jelensége annak, hogy ime mindenütt helyesen fogják fel a mi indokolt divattörekvésünket. Nem pitykés, sallangos falusi divatról van szó. Ezzel csak féltékenykedő ellenlábásaink vélnék kifigurázni bennünket. Minden egyes nemzetnek meg van a maga népies s a maga úri viselete. S ha már arról esik szó, hogy legyünk függetlenek és szabadok, akkor ne legyünk senki-
nek divatvazallusai, sem ellenfélnek, sem jóbarátnak. A divatnak van egy rokonvonása a művé-

Honi kelméből készült egyszerű ruha.

Árvay János és Tsa

cs. és kir. udvari szállítók műterméből.

szettel, az, hogy eszme eszmét fakaszt. Divatgondolatot váltani nemzetnek nemzettel nem vétek. De a magot honi talajba kell vetni, idehaza csirázzék, itt szedjük gyümölcsét.

Mariska.

Az olasz harctérről: A menetszázad építő anyagot visz a Krn tetejére. Felül a kötélpálya.

Kaszala István hadnagy felv.

Tavaszi Est az Országos Kaszinóban.

1916. április 16-án.

1. *Ne spóroljunk!* Teleki Sándorné grófné előadása.
2. *A két Pierrot.* Verses játék egy felvonásban. Előadják: Horváth Erzsébet, Markos Béla, Tóth László és Belatiny Iván.
3. a) *Maillart:* Nagy ária »Villars dragonyosai« című operából. Éneklí Nádasi Baán Achillesné, a m. kir. Opera tagja.
b) *Brahms:* Die Mainacht, Schumann: Venezianisches Lied, Strauss: Heimliche Aufforderung. Éneklí Matuska Miklós dr.
c) *Thomas:* Duett a »Hamlet« c. operából. Éneklí Nádasi Baán Achillesné és Matuska Miklós.
4. *Az ifiúr.* Elbeszélés, írta és felolvassa Malonyay Dezső.
5. *Régi miniatűrök.* Élőképek, előadják: Bakó Ilus, Bakonyi Erzsébet, Bárczy Irén, Belatiny Colette, E. Emich Hedvig, Theissrucki-Fleischman Mórincné, Jeszenszky Dóra, Kiss Erzsébet, Perczel Miklósné, Rickl Bébi, Szegedy Maszák Lili, Wagner Paula, ifj. Fernbach Péter, Horváth Boldizsár és Nagy Andor.
A bevezető verseket írta és előadja Endrődi Béla.

Zongorán kísér: Dienzl Oszkár.

A Tavasz Esték összes jövedelmét az orosz fogságból rokkantan hazatérő katonák javára fordítjuk.

Kényelmes, urasági nyári lakás kiadó a Budai hegyekben. Cim a kiadóhivatalban.

Urasági nyári villa KIADÓ a Mártonhegyen.

Kitünő villamos közlekedés.
Bővebbet a kiadóhivatalban.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratot nem ad vissza a szerkesztőség. —

Tisztelettel értesítjük előfizetőinket, hogy lapunk a szétküldés egyszerűsítése céljából ezentul hetenként mindenkor vasárnap jelenik meg. — Az isonzói feszület. Már megizentük, hogy nem közölhető. A másik sorra kerül. — L. E. Kettő bevált. — D. E. Nyiregyháza. Tulságosan hosszú és a verselése sem mindenütt kifogástalan. Háborus verssel egyébiránt is bőven el vagyunk látva. — Epilógus. Szép, de nem husvét tájára való. A másikat alkalomadtán közöljük. — Kíváncsi. Hogy melyik volt a legdrágább háboruja a világnak? — kérdi. Nem tudjuk. Valószínű, hogy a most folyó lesz az, ellenben bizonyos, hogy egy római bölcs bellum sumptuosum-nak (költséges háborunak) — az asszonyt nevezte. — Dr. Dr. Azóta már bizonyosan megkapta.

Az előkelő vadász- társaság lapja a

„NIMRÓD“

:: :: képes vadászujtság :: ::
Szerkeszti: Lovag Kerpely Béla.
Megjelenik minden hó 1., 10. és 20.-án.

Állandó melléklete az „A Vadász-cb“, képes vadászebtenyészési szaklap. — Mindkét lap előfizetési ára egész évre 12 K, félévre 6 K, negyedévre 3 K. — **Mutatványszámokat szívesen küld a kiadóhivatal.** Budapest, IV., Egyetem-utca 4. (Franklín Társulat.)

Fizessen elő fronton levő vadászhozátartozói részére!

Felelős szerkesztő: DOBAY ISTVÁN dr.

Főmunkatárs: NÁDASI BAÁN ACHILLES dr.

Laptulajdonos: DOBAY ISTVÁN és SZÉNÁSY SÁNDOR DR.

Brachfeld F.

Ő esász. és apost. kir. felsége kamarai szállítója.

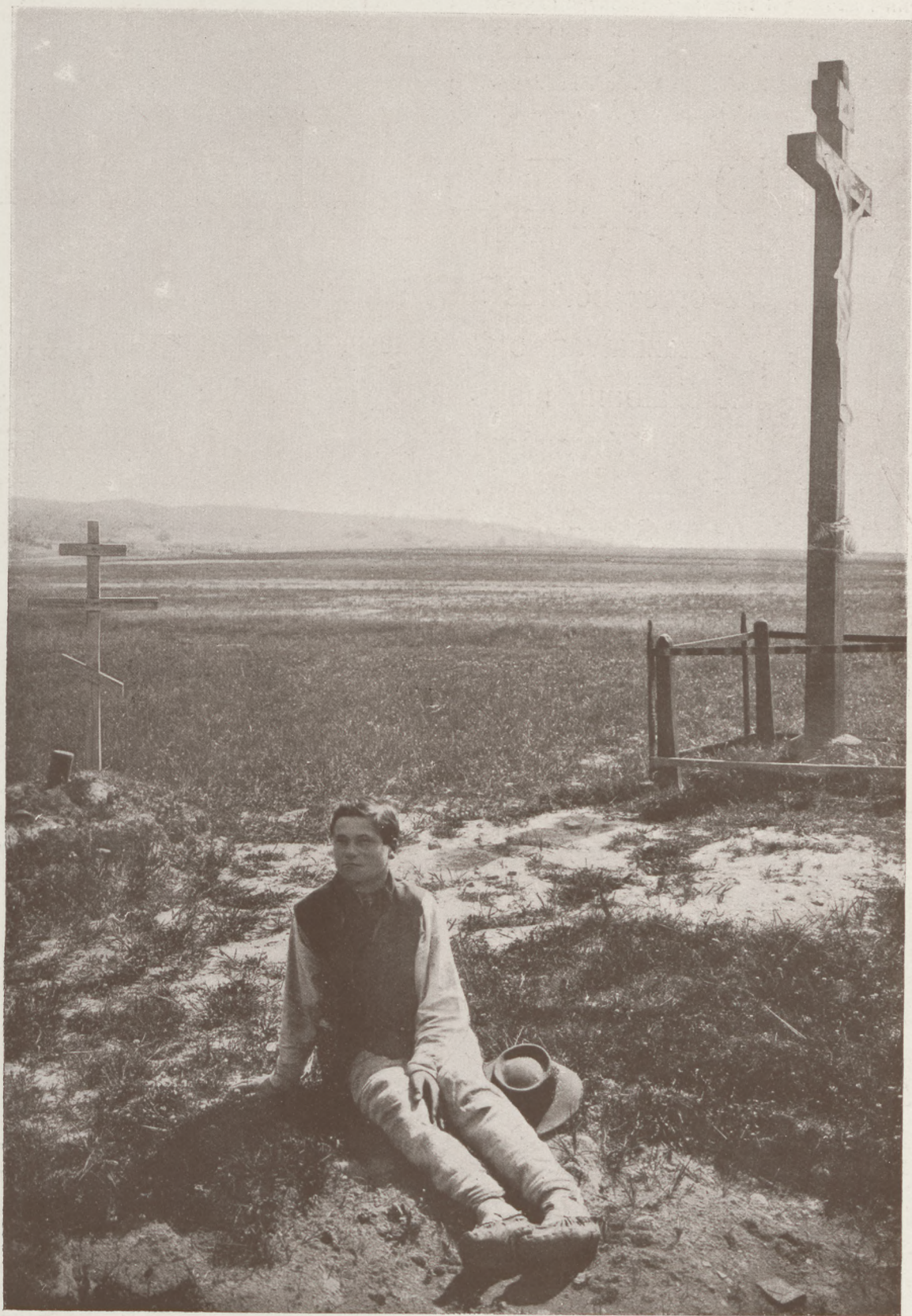
Tavaszi uri ingek és ujdonságok.

Uri ruházat mérték szerint.

Tavaszi és esőköpenyek!

Budapest, V., Dorottya-utca 1. Szexella-tér sarkán.

Hűtönlegessége: Tábori selyemingek.

Mutatvány a Sárosi Emlékalbumból:
Orosz tiszték sirja az út szélén Alsópagony mellett.

MEGJELENT
a
Sárosi Emlékalbum

az orosz betörés által sújtott sárosi nép fölsegítésére. A százhatvan oldalra terjedő, gazdagon illusztrált emlékalbum, melynek egész jövedelme jótékony célra jut, **A Társaság** kiadóhivatalában is kapható

Ára 6 korona.

*A Társaság előző évfolyamai
lapunk kiadóhivatalában
kaphatók.*

**Urmánczy Nándorné
Szakácskönyve**

:: az uri világ izlése ::

**A könyv ára kötve 3 kor. 60 fillér. A szerző
könyvének tiszta jövedelmét a háboru árvái
felsegítésére fordítja.**

Eltér minden eddigi sablonos rendszertől. A mai viszonyokhoz alkalmazkodik. Közel 500 eredeti, praktikus étel receptjét maga próbálta ki és a ki utána csinálja, biztosra mehet. Főszempontjai: takarékos-
ság, izletesség, egészség. Kiállítása igazán művészi: címfődelét *Glatter Gyula* festőművész rajzolta. ** Megrendelhető: **A Társaság**
kiadóhivatalánál, Budapest, Ritz-szálló.

Wer sich für
**Reit- und
Fahrsport**
und
Pferdezucht
interessiert,

lese die illustrierte Sportwochenschrift

„Sankt Georg“

Bezugspreis für 1/4 Jahr M. 6.—

:: **Probehefte kostenlos.** ::

Verlag Sankt Georg G. m. B. H. Berlin W. 35.